

Biuletyn miesięczny IRF



Grudzień 2022

Nr 4/2022 (4)

W tym numerze:

- Polityka stóp procentowych w Polsce 2
- Koszt pozyskania finansowania 3-4
- Marża odsetkowa w sektorze banków spółdzielczych i komercyjnych 4
- Zmiany poziomu przychodów, kosztów i wyniku odsetkowego w sektorze banków spółdzielczych i komercyjnych 4-5
- Wskaźnik kosztów do dochodów w bankach spółdzielczych i komercyjnych 5
- Wybrane dane dotyczące sektora bankowego 6

Serdecznie zapraszamy do lektury Biuletynu miesięcznego IRF.

Mamy nadzieję, że przedstawione w nim analizy spotkają się z Państwem uznaniem. Prosimy o rekomendacje tematów, których opracowaniem byliby Państwo zainteresowani [irf@irf.org.pl].

W grudniu br. RPP na trzecim z kolei posiedzeniu utrzymała stopy procentowe na dotychczasowym poziomie. W efekcie kształtują się one następująco: stopa referencyjna 6,75%, stopa depozytowa 6,25%, zaś stopa lombardowa 7,25%.

Uzasadniając decyzję RPP podkreśliła, że napływające dane wskazują na pogorszenie sytuacji gospodarczej w krajach wysoko rozwiniętych. Co więcej, w strefie euro, której państwa stanowią główny kierunek wymiany handlowej dla Polski, wskaźniki koniunktury pokazują dalsze osłabienie aktywności gospodarczej. W opinii RPP, spodziewane spowolnienie w otoczeniu polskiej gospodarki wraz z zacieśnieniem polityki pieniężnej przez czołowe banki centralne wpłynie ograniczająco na globalną inflację. Zdaniem RPP, w takich warunkach dotychczasowe zaostrzenie polityki pieniężnej sprzyać będzie obniżaniu się inflacji w Polsce (*NBP, Informacja po posiedzeniu Rady Polityki Pieniężnej w dniu 7 grudnia 2022 r.*).

Jednakże prezes NBP na konferencji po posiedzeniu RPP podkreślił, że Rada nie podjęła decyzji o zakończeniu aktualnego cyklu zacieśniania polityki pieniężnej. Zaznaczył, że formalna decyzja w tym zakresie będzie ewentualnie możliwa po zapoznaniu się z najbliższą marcową projekcją inflacji. W związku z faktem, iż większość członków RPP uważa, iż należy poczekać na skutki dotychczasowych działań, aktualnie obowiązuje podejście „wait and see”. Można zauważyć, że stawki FRA także nie wskazują na zmianę stóp na najbliższym posiedzeniu RPP.

Na grudniowym posiedzeniu na dotychczasowym poziomie stopy procentowe pozostawił również Narodowy Bank Czech, gdzie od czerwca 2022 roku podstawowa stopa procentowa wynosi 7,0%.

Z kolei w USA, po czterech z rzędu podwyżkach o 75 bp, w grudniu FOMC podjął decyzję o podniesieniu przedziału stóp funduszy federalnych o 50 bp, do poziomu 4,25-4,50%. Ponadto prognozowane jest dalsze zaostrzenie polityki pieniężnej w USA, przy już spadającej inflacji konsumenckiej (7,1% w listopadzie wobec 9,1% w czerwcu). Kolejne posiedzenie odbędzie się 1.02.2023 r., aktualnie większość analityków spodziewa się podwyżki o 25 bp¹.

15 grudnia 2022 roku decyzją o podwyżce stopy procentowej podstawowych operacji refinansujących o 50 bp, do poziomu 2,5%, podjęła także Rada Prezesów EBC. Prezes Christine Lagarde poinformowała, że na następnym posiedzeniu należy spodziewać się kolejnej podwyżki o 50 bp. Podobnie jak w przypadku FOMC, następne posiedzenie Rady Prezesów EBC odbędzie się na początku lutego 2023 roku.

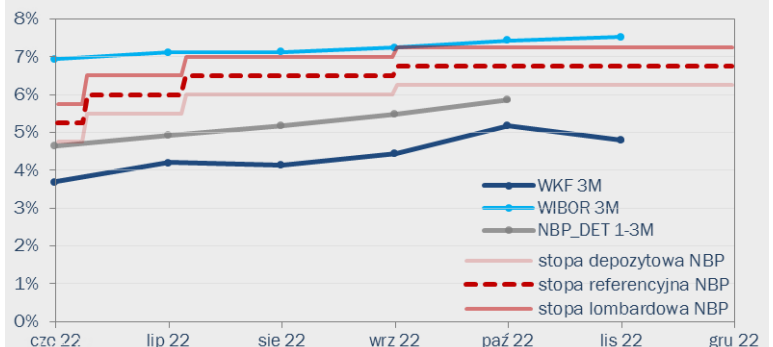
Na podniesienie głównej stopy procentowej w grudniu zdecydował się również SNB (o 50 bp do 1,0%), co przełoży się na wzrost rat kredytów denominowanych we franku szwajcarskim.

Analizując kształtowanie się głównych krajowych wskaźników obrazujących koszt finansowania można zauważyć, że w listopadzie br. WIBOR 3M oscylował na poziomie przekraczającym stopę lombardową NBP. Natomiast stawki WKF 3M i NBP_DET 1-3M kształtowały się poniżej stopy depozytywnej NBP.

¹ CME FedWatch Tool, <https://www.cmegroup.com/trading/interest-rates/countdown-to-fomc.html>

Wykres 1.1.

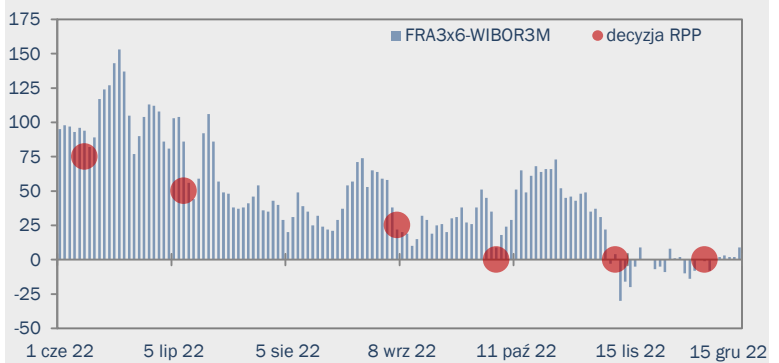
Kształtowanie się stóp procentowych NBP, stawki WIBOR 3M oraz stawki WKF 3M w okresie czerwiec-listopad 2022



* Dane dotyczące WKF 3M, WIBOR 3M i NBP_DET 1-3M prezentują średnie wartości dla danego miesiąca.

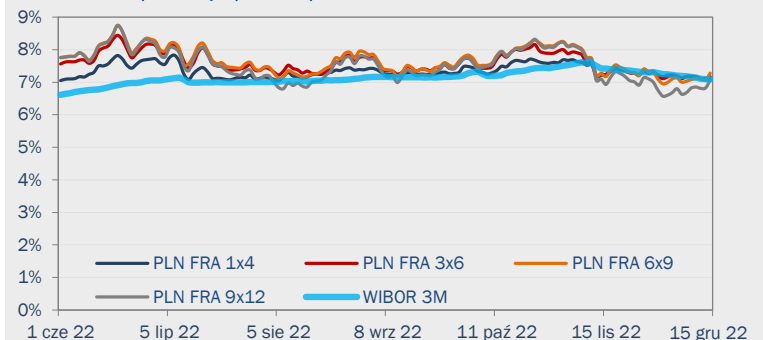
Wykres 1.2.

Polityka pieniężna w okresie czerwiec-grudzień 2022 na tle oczekiwań rynkowych (w bp)



Wykres 1.3.

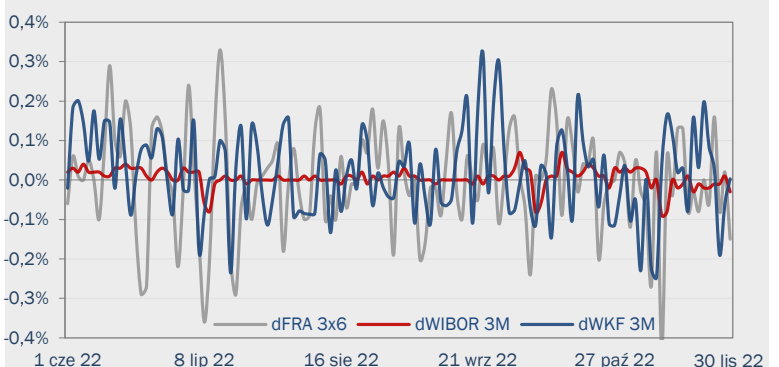
Stawki FRA na rynku międzybankowym



* Informacje odnoszą się do średnich ze stawek kupna i sprzedaży na rynku międzybankowym na koniec dnia

Wykres 1.4.

Dzienne zmiany stawek FRA, WIBOR i WKF



2 KOSZT POZYSKANIA FINANSOWANIA

Analiza kosztu pozyskania finansowania przez sektor bankowy opiera się na porównaniu następujących wskaźników (średnie wartości dla danego miesiąca): WKF, WIBOR oraz oprocentowania nowych umów dla złotych depozytów gospodarstw domowych. Ponadto obejmuje ona cztery główne terminy wymagalności, tj.: 1M, 3M, 6M i 1Y. Na wykresach w prawej kolumnie zaprezentowano kształtowanie się analizowanych wskaźników w okresie grudzień 2021 - listopad 2022 (z uwagi na dostępność, ostatnie dane NBP obejmują październik br.).

1M

W przypadku terminu 1M wskaźnik WKF jako jedyny odnotował wzrost w listopadzie. Wzrósł on o 26 bp, do 5,23% z poziomu 4,97% w październiku br. Z kolei WIBOR 1M obniżył się o 5 bp i oscyluje na poziomie nieznacznie przekraczającym 7%. Jednak w dalszym ciągu przewyższał poziom wskaźnika WKF 1M o 1,8 pkt. proc.

Według ostatnich dostępnych danych średnie oprocentowanie depozytów gospodarstw domowych w przypadku sektora bankowego ogółem (NBP_DET <1M), wyniosło 3,58% w październiku br., notując spadek o 31 bp.

3M

Dane dla terminu 3M wskazują na dalszy wzrost wskaźnika WIBOR. W listopadzie ukształtował się na poziomie 7,43% (wzrost o 9 bp), osiągając maksimum w aktualnym cyklu zaostrzenia polityki pieniężnej. Z kolei wskaźnik WKF 3M zanotował spadek o 38 bp do 4,73%, z poziomu 5,11% w październiku. Natomiast ostatnie dostępne dane wskazują na wzrost średniej stawki nowych depozytów dla gospodarstw domowych agregowanej dla całego sektora bankowego (NBP). Wyniósł on 38 bp w październiku, w efekcie stawka ta osiągnęła poziom 5,80%.

6M

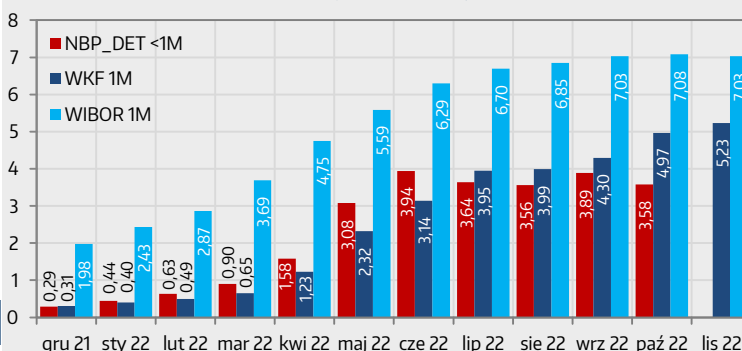
W przeciwieństwie do terminu 3M, wskaźnik WKF 6M kontynuował wzrost w listopadzie. Wzrósł o 14 bp do poziomu 5,59%. Wzrost odnotowała także średnia stawka WIBOR 6M - o 12 bp, do 7,63%. Z kolei spadek oprocentowania wystąpił w przypadku nowych depozytów agregowanych przez NBP. Stawka detaliczna NBP obniżyła się w październiku o 17 bp, osiągając poziom 5,90%. Ukształtowała się zatem relatywnie blisko stawki WKF 6M.

1Y

Dane dotyczące stawek rocznych wskazują na stabilizację wskaźnika WKF 1Y na poziomie ok. 5,5% w listopadzie (nieznaczny spadek o 7 bp do 5,47%) oraz kontynuację wzrostu stawek: WIBOR 1Y i NBP 6-12M. Średni wskaźnik WIBOR 1Y wzrósł w listopadzie o 14 bp do 7,76% osiągając maksimum w aktualnym cyklu. Z kolei średnie oprocentowanie nowych depozytów gospodarstw domowych NBP 6-12M wyniosło w październiku br. 6,41%, wrastając o 16 bp w relacji do danych za wrzesień.

Wykres 2.1.

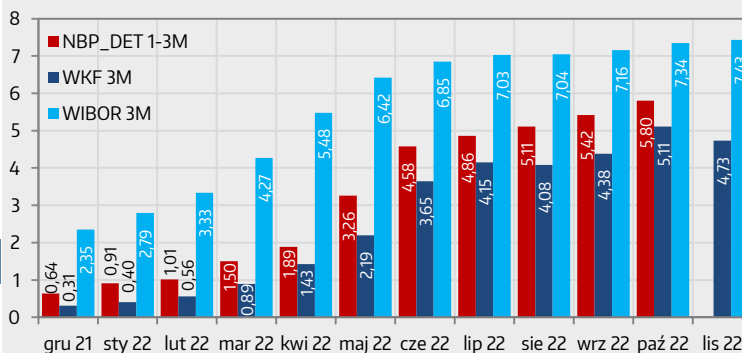
Stawki WKF 1M, WIBOR 1M oraz NBP segment detaliczny do 1M (w %)



Źródło: IRF, NBP, GPW Benchmark.

Wykres 2.2.

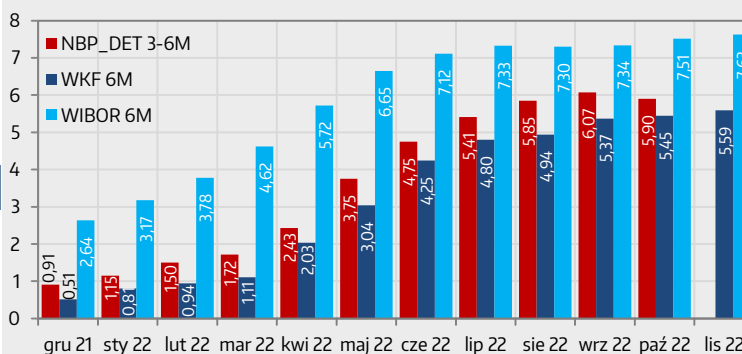
Stawki WKF 3M, WIBOR 3M oraz NBP segment detaliczny 1-3M (w %)



Źródło: IRF, NBP, GPW Benchmark.

Wykres 2.3.

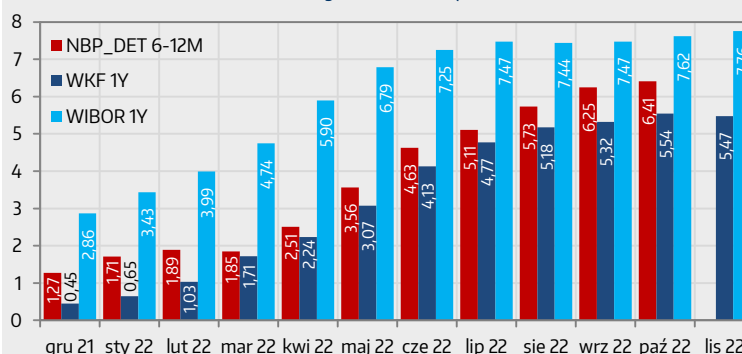
Stawki WKF 6M, WIBOR 6M oraz NBP segment detaliczny 3-6M (w %)



Źródło: IRF, NBP, GPW Benchmark.

Wykres 2.3.

Stawki WKF 1Y, WIBOR 1Y oraz NBP segment detaliczny 6M-1Y (w %)



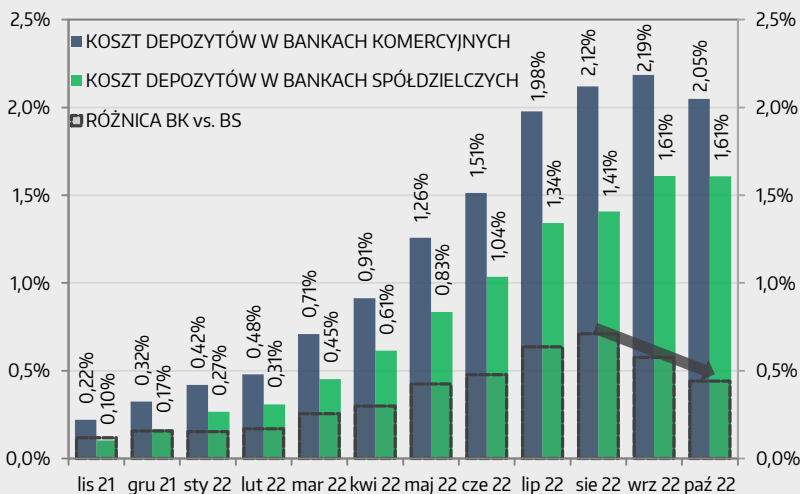
Źródło: IRF, NBP, GPW Benchmark.

Analizując koszt finansowania banków na rynku depozytowym warto przyjrzeć się nie tylko danym dla tzw. nowych umów, ale również oprocentowaniu zagregowanemu dla całego portfela depozytowego, obejmującego zarówno depozyty bieżące, jak i terminowe.

Według aktualnych danych, tj. na koniec października br., w przypadku banków spółdzielczych koszt depozytów utrzymał się na poziomie z września, czyli 1,61% (wykres 2.5). Z kolei w sektorze banków komercyjnych koszt depozytów wyniósł 2,05%. Tym samym w porównaniu do danych za wrzesień br. obniżył się o 14 bp. Sektor banków spółdzielczych w dalszym ciągu charakteryzuje się niższym kosztem depozytów w porównaniu do banków komercyjnych. Jednak różnica na jego korzyść od dwóch miesięcy stopniowo „topnieje”. W sierpniu wynosiła bowiem 71 bp, we wrześniu 58 bp, zaś w październiku 44 bp.

Wykres 2.5.

Koszt depozytów ogółem w bankach spółdzielczych i komercyjnych



* Dotyczy kategorii zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu.

Źródło: KNF.

3 SYTUACJA BANKÓW SPÓŁDZIELCZYCH NA TLE BANKÓW KOMERCYJNYCH

W ramach analizy porównawczej banków spółdzielczych i komercyjnych istotnym elementem badania jest strona przychodowa i kosztowa. Rozpoczęty w październiku 2021 roku cykl zaostrzania polityki pieniężnej determinował systematyczną i znaczącą poprawę wyniku odsetkowego banków krajowych.

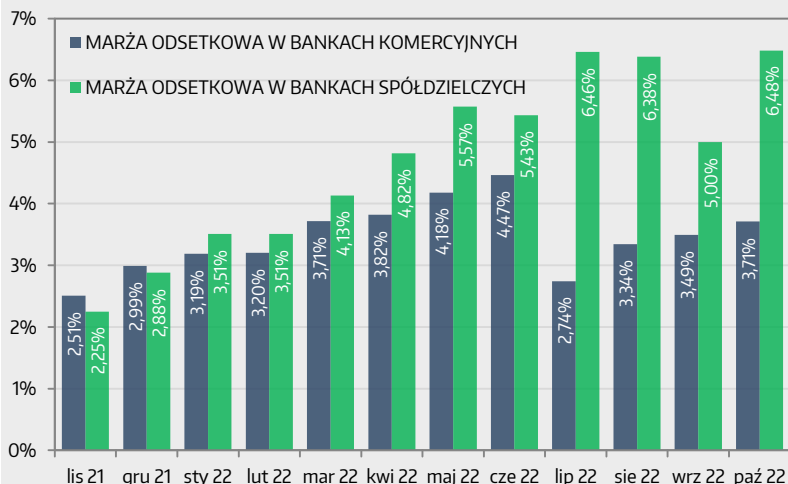
W efekcie sektor banków spółdzielczych zanotował wzrost poziomu marży odsetkowej¹ o ok. 4,2 pkt. proc., z 2,25 pkt. proc. w listopadzie ub.r. do ok. 6,4-6,5 pkt. proc. w 2022 roku, w okresie lipiec-sierpień i ponownie w październiku. Z kolei banki komercyjne osiągnęły najwyższy poziom marży odsetkowej w czerwcu br., kiedy to wyniosła 4,47 pkt. proc. W ich przypadku wzrosła zatem o ok. 2 pkt. proc. w porównaniu do listopada 2021 roku.

Sektor banków komercyjnych stopniowo odbudowuje marżę odsetkową, która zanotowała istotny spadek z uwagi na ujęcie skutków wakacji kredytowych w księgach finansowych począwszy od lipca br.² Wyniosła ona odpowiednio: 2,74 pkt. proc. w lipcu, 3,34 pkt. proc. w sierpniu, 3,49 pkt. proc. we wrześniu oraz 3,71 pkt. proc. w październiku (wykres 3.1). Przychody odsetkowe w bankach komercyjnych nieznacznie przekroczyły w październiku (7,75 mld zł) dotychczas rekordowy poziom z czerwca br. (7,73 mld zł). Ponadto warto zwrócić uwagę na spadek kosztów odsetkowych, które obniżyły się o niespełna 0,3 mld zł, z 3,9 mld zł we wrześniu do 3,6 mld zł w październiku br. (wykres 3.2).

Z kolei banki spółdzielcze po znacznym spadku poziomu marży odsetkowej we wrześniu br. (o 1,38 pkt. proc. do 5,0%), w październiku odnotowały rekordową marżę - 6,48 pkt. proc. Głównym czynnikiem, który wpłynął na

Wykres 3.1.

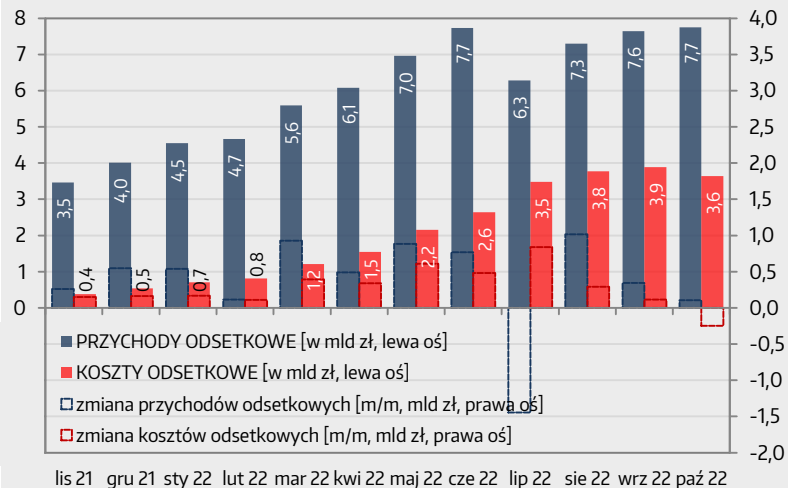
Marża odsetkowa w bankach spółdzielczych i komercyjnych



Źródło: KNF.

Wykres 3.2.

Przychody i koszty odsetkowe oraz ich miesięczna zmiana w bankach komercyjnych



Źródło: KNF.

¹ Marża odsetkowa - obliczona jako rentowność kredytów minus koszt depozytów w danym miesiącu, a następnie annualizowana.

² Za: <https://www.parkiet.com/banki/art3717721-nbp-8-2-mld-zl-zysku-bankow-po-sierpniu>

wzrost poziomu marży odsetkowej była silna poprawa w zakresie generowanych przychodów odsetkowych. Wzrosły one bowiem w skali miesiąca o 220 mln zł, czyli aż o 25% w porównaniu do danych za wrzesień. W efekcie rentowność kredytów wyniosła 8,09%. Jednocześnie koszty odsetkowe zostały utrzymane na dotychczasowym poziomie (wykres 3.3).

Niezwykle ciekawie zapowiadają się kolejne miesiące. Dane za październik pokazały bowiem wzrost przychodów i utrzymanie w ryzach kosztów w miesiącu, w którym rozpoczął się okres stabilizacji stóp procentowych. Wydaje się jednak, że możliwości dalszej znacznej poprawy marży odsetkowej, zarówno przez banki komercyjne, jak również banki spółdzielcze, zostały mocno ograniczone (kontynuacja wakacji kredytowych w 2023 roku), nawet biorąc pod uwagę stabilizację kosztów odsetkowych.

Przedstawione powyżej porównanie danych banków spółdzielczych i komercyjnych wskazuje, że na przestrzeni ostatniego roku to banki spółdzielcze znacznie mocniej poprawiły notowane wyniki.

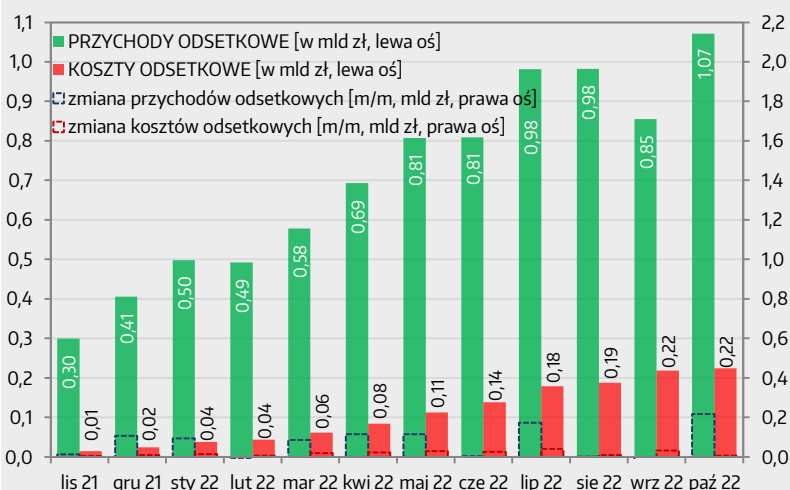
Październikowy wynik odsetkowy banków spółdzielczych osiągnął rekordowy poziom wynosząc 850 mln zł. Wzrósł o ok. 210 mln zł względem września br. (wykres 3.4). Z kolei banki komercyjne zanotowały wynik odsetkowy na poziomie 4,11 mld zł. W skali miesiąca wzrósł o ok. 350 mln zł. Jednak był on o ok. 1 mld zł niższy w porównaniu do czerwca br. kiedy to wyniósł 5,1 mld zł. Poprawa wyników w październiku br. pozwoliła zarówno bankom spółdzielczym, jak i komercyjnym obniżyć wskaźnik przedstawiający relację kosztów do przychodów odsetkowych.

W przypadku banków spółdzielczych spadł on o 4,7 pkt. proc. do 20,9%. Natomiast w sektorze banków komercyjnych analizowana relacja, po trzech miesiącach spadków, ponownie znalazła się poniżej 50%. W październiku wskaźnik ten obniżył się o 3,9 pkt. proc. i wyniósł 46,9% (wykres 3.5). Generalnie można zauważyć, że dotychczas wzrost kosztów odsetkowych znacznie mocniej odczuł sektor banków komercyjnych niż banków spółdzielczych.

Dynamiczny wzrost rentowności portfeli kredytowych będący następstwem podwyżek stóp procentowych spowodował znaczną poprawę wskaźnika obrazującego relację kosztów do dochodów (C/I), obliczanego jako relacja sumy kosztów działania banku i amortyzacji do całkowitych przychodów operacyjnych netto³. W październiku 2022 roku kolejny miesiąc z rzędu wskaźnik C/I poprawił się w sektorze banków spółdzielczych - wynosząc 43,6%. Tym samym ponownie poprawił dotychczasowy rekord. Z kolei w przypadku banków komercyjnych wskaźnik C/I pogorszył się o 1,1 pkt. proc. z poziomu 54,5% we wrześniu do 55,6% w październiku.

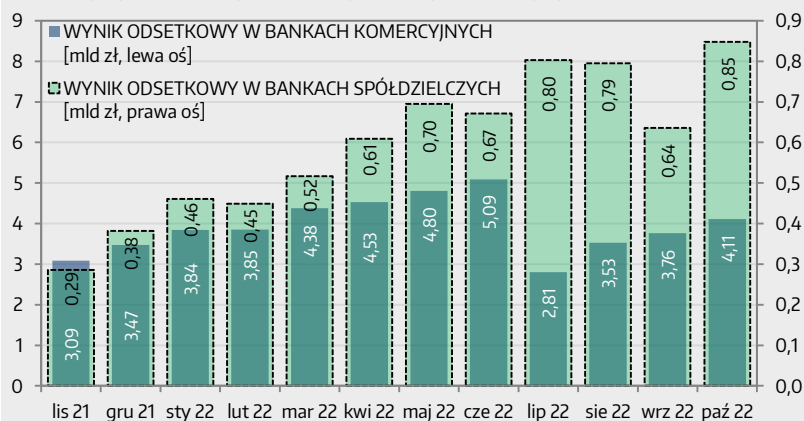
³ Wskaźnik kosztów do dochodów (C/I) - relacja sumy kosztów działania, amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych do całkowitych przychodów operacyjnych netto, obliczony jako średnia krocząca z 12 miesięcy

Wykres 3.3. Przychody i koszty odsetkowe oraz ich miesięczna zmiana w bankach spółdzielczych



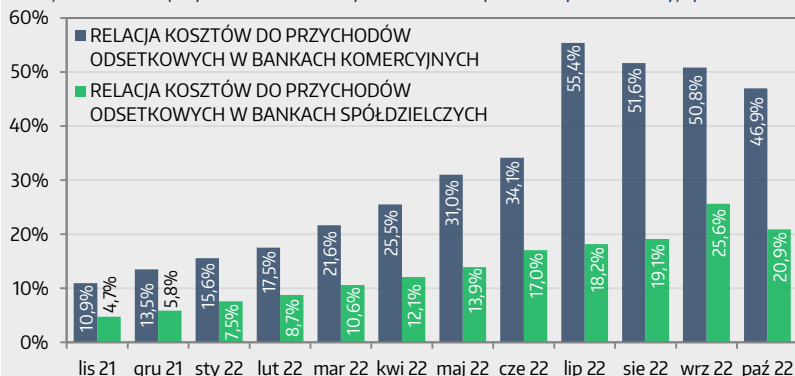
Źródło: KNF.

Wykres 3.4. Miesięczny wynik odsetkowy w bankach spółdzielczych i komercyjnych



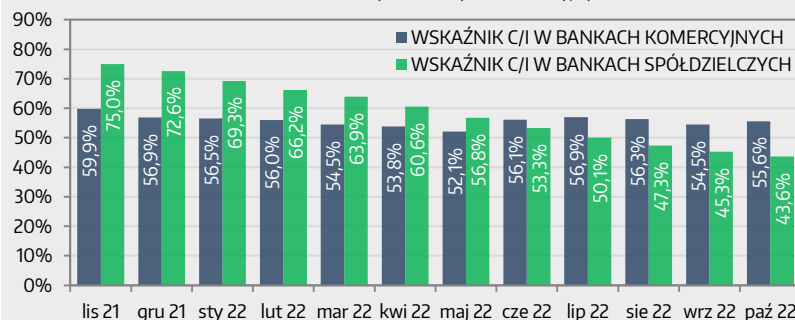
Źródło: KNF.

Wykres 3.5. Relacja kosztów do przychodów odsetkowych w bankach spółdzielczych i komercyjnych



Źródło: KNF.

Wykres 3.6. Wskaźnik kosztów do dochodów w bankach spółdzielczych i komercyjnych



* wskaźnik obliczony jako dwunastomiesięczna średnia krocząca

Źródło: KNF.

4 ANEKS TABELARYCZNY

Wskaźnik	Jednostka	05/2022	06/2022	07/2022	08/2022	09/2022	10/2022	11/2022	12/2022
NBP stopa referencyjna (na koniec miesiąca)	%	5,25	6,00	6,50	6,50	6,75	6,75	6,75	6,75
NBP stopa depozytowa (na koniec miesiąca)	%	4,75	5,50	6,00	6,00	6,25	6,25	6,25	6,25
NBP stopa lombardowa (na koniec miesiąca)	%	5,75	6,50	7,00	7,00	7,25	7,25	7,25	7,25
WKF 1M (średnia wartość)	%	2,32	3,14	3,95	3,99	4,30	4,97	5,23	-
WKF 3M (średnia wartość)	%	2,19	3,65	4,15	4,08	4,38	5,11	4,73	-
WKF 6M (średnia wartość)	%	3,04	4,25	4,80	4,94	5,37	5,45	5,59	-
WKF 1Y (średnia wartość)	%	3,07	4,13	4,77	5,18	5,32	5,54	5,47	-
WIBOR 1M (średnia wartość)	%	5,59	6,29	6,70	6,85	7,03	7,08	7,03	-
WIBOR 3M (średnia wartość)	%	6,42	6,85	7,03	7,04	7,16	7,34	7,43	-
WIBOR 6M (średnia wartość)	%	6,65	7,12	7,33	7,30	7,34	7,51	7,63	-
WIBOR 1Y (średnia wartość)	%	6,79	7,25	7,47	7,44	7,47	7,62	7,76	-
NBP gospodarstwa domowe <1M (średnia wartość)	%	3,08	3,94	3,64	3,56	3,89	3,58	-	-
NBP gospodarstwa domowe 1-3M (średnia wartość)	%	3,26	4,58	4,86	5,11	5,42	5,80	-	-
NBP gospodarstwa domowe 3-6M (średnia wartość)	%	3,75	4,75	5,41	5,85	6,07	5,90	-	-
NBP gospodarstwa domowe 6-12M (średnia wartość)	%	3,56	4,63	5,11	5,73	6,25	6,41	-	-
NBP przedsiębiorstwa <1M (średnia wartość)	%	3,76	4,68	5,11	5,42	5,36	5,47	-	-
NBP przedsiębiorstwa 1-3M (średnia wartość)	%	4,58	5,36	5,76	6,16	6,21	6,20	-	-
NBP przedsiębiorstwa 3-6M (średnia wartość)	%	4,89	5,42	5,54	5,87	6,10	6,21	-	-
NBP przedsiębiorstwa 6-12M (średnia wartość)	%	3,82	5,11	4,41	4,77	4,13	5,07	-	-
Depozyty gospodarstw domowych (tempo wzrostu r/r)	%	2,24	1,78	1,77	2,39	3,53	3,70	3,13	-
Udział depozytów bieżących w depozytach gospodarstw domowych ogółem	%	81,0	78,8	76,8	75,0	73,9	72,7	71,4	-

Źródło: IRF, NBP, GPW Benchmark.

Wartość na koniec miesiąca	Jednostka	05/2022	06/2022	07/2022	08/2022	09/2022	10/2022	11/2022	15/12/2022
Obligacja skarbową 2-letnia	%	6,71	7,65	6,85	7,15	7,49	8,64	6,95	6,80
IRS 2L	%	7,43	7,85	6,93	7,65	7,67	8,22	6,79	6,85
Różnica (tzw. asset)	bp	-72	-20	-8	-50	-18	42	16	-5
Obligacja skarbową 5-letnia	%	6,96	7,36	5,98	6,69	7,41	8,61	6,88	6,60
IRS 5L	%	6,71	6,90	5,65	6,61	7,07	7,54	5,89	5,87
Różnica (tzw. asset)	bp	25	46	33	8	34	107	99	73
Obligacja skarbową 10-letnia	%	6,63	6,94	5,56	6,16	7,16	8,40	6,62	6,54
IRS 10L	%	6,34	6,63	5,29	6,25	6,91	7,39	5,77	5,71
Różnica (tzw. asset)	bp	29	31	27	-9	25	101	85	83

O IRF

IRF - zgodnie z decyzją Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 3 listopada 2020 r. jest podmiotem pełniącym funkcję administratora wskaźników referencyjnych stóp procentowych, prowadzi działalność regulowaną Rozporządzeniem Parlamentu i Komisji Europejskiej w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki w instrumentach i kontraktach finansowych z 8 czerwca 2016 [Rozporządzenie PE 2016/1011] i jest wpisany do rejestru European Securities and Markets Authority (ESMA - https://registers.esma.europa.eu/publication/searchRegister?core=esma_registers_bench_entities).

IRF dysponuje zespołem i know-how, które wynika z dotychczasowych doświadczeń w związku z współtworzeniem, uruchomieniem i funkcjonowaniem SMRP (System Monitoringu Rynku Pieniężnego - więcej informacji na stronie www.smrp.pl).

Instytut Rynku Finansowego sp. z o.o.

ul. Wilcza 31 lok 1A,
00-544 Warszawa

irf@irf.org.pl

<https://irf.org.pl>



Biuletyn miesięczny opracował zespół IRF w składzie:

dr hab. Piotr Mielus, prof. SGH
E-mail: piotr.mielus@irf.org.pl

Piotr Górski
E-mail: piotr.gorski@irf.org.pl